

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sot Uyt De Mauw Dat is Arent Montanus.

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1670

Het II. Deel. Arendt vergheet wat hy te voren gheseyt heeft, alsoo herhaelt hy dickwils het selve.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71506)

HET II. DEEL.

Arendt vergheet wat hy te voren
gheseyt heeft, alsoo herhaelt hy
dickwils het selve.

In het segghen van den Eccles. Cap. 10. v. 3. Den
sot vermenigh vuldicht sijn woorden, wederom cap.
10. v. 14. Het verhael van eenen sot is ghelijck een pack op
den wegh: het een volghet up het ander: want gelijck
het woepelijck is aen een vespemde man een swaer
pack te dragen op sijnen rugge/ alsoo is het lastigh
eenen sot pers te hoorzen verhaelen/ om dat hy sijne
woorden vermenighbuldicht/ ofte een dinck tihen-
mael herhaelt/ alsoo hy datelijck vergheeren heeft
wat hy te vozen gesept heeft/ een klaer teecken van
een verzaept ende verwerret verstandt. Laet ons
sien hoe dit plaerse grijpt in Arendt Montanus.

Folio 77. Verhaelt hy hoe den Japanischen Keeser
Nobunanga, eenen kostelijcken tempel gebout heeft
ter eere van den afgodt Xantaj: dit komt wederom
te berde fol. 112.

Folio 91. Beschrijft hy hoe de Japanische misdadt-
ghers hun selven den buyck open-sijden. Eben
wijdlooptigh stelt hy dit wederom op het papier fol.
90. ende wederom fol. 289.

Folio 16. Spreekt hy van den eerst bekeerden Ja-
ponois door den H. Franc. Xaverius die Anger ghenoeemt
wier dit moeten wy wederom hoorzen fol. 213. we-
derom fol. 439.

Folio 128. Handelt hy wijdlooptigh van den afgod-
dischen dienst die de oude Heydenen pleegghden ten
oppsichte van ossen en andere beesten; dit herhaelt
hy eben wijd-looptigh fol. 249. op beyde dese blaeders
wozt den afgodt Apis naemelijck/ preciz met de sel-
ve

de woorden beschreiben/ sijnde eenen swarten os met eenen witten kop, en dobbel hayr, &c.

Folio 277. Hebben wy hem tot walgens toe hoosten swersen ober de badt-stoben van d'onde Grieken, Romeynen, en andere natten. Dit selve komt wederom te voorschijn fol. 419.

Folio 358. Bekladt hy hele zijden papiers met op te haelen de begraeffnissen van de onde heydenn: Hier van vermaent hy andermael fol 438.

Folio 126. Beschijft hy hoe de Japanders de doode lichaemen der oberledene draghen naer 't graf/ te weten/ sittende op een bedde/ met 't hoofd voerwaerts overgebogen/ de handen biddens-ghewijse saemen ghebonden/ met een papieren-roek. Dit beschijft hy wederom met de selve woorden fol. 360.

Ick laete staen/ hoe dichtsijls hy hier en daer herhaelt de kledinge van de Japanders, het brandt-sichten van Roomen dooz Nero, de doode vanden Paus Gregorius tweemaal bykans op 't selve blad/ en soo voorts. Jnder voeghen dat Arent, ofte dooz loffte heyt van sinnen sijn selven vergheet/ ofte wel/ dooz het herhaelen van een en de selve saeke/ saemen met dupsent upt spzongen gins ende weer/ eenen dieken boeck geert sou maecken/ om daermede/ als een geleert ende wijg man dooz de heele werelt te pronken. Doch/ ghelick hy sijn selven vergheet dooz al te veel ende onnuttighen klap/ alsoo misgrijp hy sich oock op een ander met te verfwijghen het gheue hy moest segghen.

Folio 16. Seght hy ront upt/ dat hy den gantschen handel van de inkomste der Jesuiten in Japan, en voorts derg de bloedighe vervolginghen teghen haer/ ende alle Kroonisch-ghesinde naer waerheyt naecktelick ontdecken sal: 't is veel ghesent dat hy ontdecken sal de vervolginghen/ teghen alle Roomsche ghesinde, ende dat naecktelick / soo moest hy dan wijne heele Historie van Japonien uptgeschreiben hebben/ of te minsten ghewach ghemaect van de merckelijckste vervolginghen tegen de treflichste personen van 't

Rijck/onder andere van dien vermaerden belt-heet
 Justus Ucondonus welckers Christelycke stantbaarc-
 heyt ende verduydgheyt van my fol. 52 tot 56. en-
 de van andere/beschreuen wort. Item vanden jon-
 ghen Coningh van Bungo, vanden edelen Joannes
 Gorosaimon, de Coninginne van Tangis, ende ontel-
 baer andere/die meest by alle de Catholycke schry-
 bers van Japan te vinden sijn. Van dit al-te-mael
 en heeft Arent niet een woort gherept/en dan komt
 hy noch luyder keel uytroepen dat hy de verhol-
 gingen teghen alle Roomsche ghesinde, maecht / Ende
 nae de waerheyt ontdecken sal. Doch dit oberge-
 sagghen/ want sijn boeck was nu soo vol van op-
 ghepronckte poppen en bodden / dat'er gheene
 plaerse meer en was booz soo uytstekende Japan-
 sche Papisten.

Hy begint dan fol. 16. de inkomste der Jesuiten in
 Japan, dooz het toedoen vanden eerst bekeerden Japo-
 nois Anger, die hy ober al een jonghelinck noemt/daer
 hy nachras nu eenighsins tot syne jaeren gekomen
 was/ soo als blycken sal vnt 't ghene nu volghet/
 ende 'twelck Arent, moettwillighlyck heeft achter-
 ghelaten. Dese Anger, seght hy/ bezreest booz de
 bitterheyt van syne verholghers hadde toevlucht
 ghenomen tot een klooster der Bonzj, zynde Japan-
 sche paepen / maer hy versmyght 't ghene Jarricius
 verhaelt lib. 1. *Theaur. rerum indic. Cap. 13.* ende ick in
 mijne historje P. 2. C. 1. ende andere meer/ dat Anger
 wroeghinghe van conscientie hadde ober eenighe
 sonden die hy in syne jonckhepde ghedaen hadde
 (soo en was hy dan gheen sionghelinc ghelijck A-
 rendt tot d'ymael toe boozgheest) daerom hadde hy
 sich veretrocken in een klooster der Bonzy, om re-
 mede te hebben booz syne quaelen/ende gherustic-
 heyt dan sijn ghemoet te bekomenen / doch dit hier
 niet bindende/ heeft aen sommighe Portugiesen sijne
 ongherusticheden des herten ontdeckt / die hem op
 Xaverius wesen / den welcken toen te Malaca was.
 Anger is dan naer Malaca gherepst in't jaer 1547, ende
 Xaverius ghehouden hebbeude is van hem naer Goa
 ghe-

ghesonden met belofte dat hy den vrede sinder con-
 scientie soude bekomen indien hy sich daer niet
 doopen: 't wiert soo ghedaen; dan heeft Anger te-
 nen vreesen onsen **V. Dader** Ignatius uyt Goa naer
 Roomen gheschreven/ in welken vrees hy getuyghet
 dat hy nu de lauck-ghewenschte ruste van sijn ge-
 moet hadde verkregen. Dit al-re-mael heeft Are-
 verfweghen/ niet wonder: want sijn verstant was
 berzept niet indachtigh wesenende dat hy noch op
 't selve bladde gheseyt dat hy den gantschen
 handel van de inkomste der Jesuiten in Japan naecht
 soude ontdekken/ waer van den boozseppen Anger
 de booznaemste oorzake was/ als de ghene die met
 de eerste Jesuiten naer Japan is overghescheept. An-
 dien hy seght dat dese boozgaende omstandigheyt
 niet en doet tot de inkomste der Jesuiten; selt toone
 uyt sijne eyghen woorden dat jaer: want fol. 17. be-
 kent hy dat den H. Xaverius met Anger is overghes-
 cheept naer Japan, ende dat desen niet weytich tot
 dese inkomste gheholpen heeft: Nu / op dat men
 sou weten hoe Anger hy Xaverius getaecht was/ seght
 Arent fol. 16. dat hy bezeest was voor de bitterheyt
 van sijne vervolger; ende dat hy daerom g' nachts
 sich wech pachte ende ontsuapte / zeplende naer
 Malaca; selt vraghe nu of dese omstandigheyt ter
 saecke doet oft niet? soo niet waerom dan die op
 het papir ghesleit? soo jaer? waerom en doet de an-
 dere omstandigheyt van de wyroeginghe der con-
 scientie van Anger niet eben ter saecke als die eerste?
 doet-se eben ter saecke? waerom de selve verfwegen
 ende niet naecktelijck de waerheyt ontdeekt?

Fol. 59. seght Arendt dat hy eene sekere plaetse van
 mijne ystorie sal uytgeschrijven van woort tot woort,
 ende siet/ niet meer als twaelf linnen daer naer wort
 hy herffeloog / ende verfwijght al het ghene nu
 volghet: Den **V. Propheet** Isaias, prophetisch wijse
 sprekende (te weten van die hergelegghen landen)
 de Christelijke Leeraers: Gaet ghy snelle enghelen tot de
 af-gheschedene ende af-ghesonderde natie, tot dat vree-
 lijck volck, naer het welcke gheen ander en is. **Ic** dit van
 woort

woort tot woort mijne plaetse uytſchryben / ende
 onderuſſchen dyp bolle teghels verſtoppen / hier
 en valt niet te ſegghen dat deſe woorden hier niet
 te propooſte en dienden / want wat 'er van zy ofte
 niet / Arendt en moeſt niet ſegghen dat hy mijn booz-
 ſepde plaetſe van woort tot woort ſoude uytſchryben /
 als hy ſoo vele woorden wilde verſwijghen / uyt de
 welke den leſer moeſt ſien hoe ſe paſten op de A-
 poſtelen van Japonien.

Fol. 198. Verhaelt hy uyt mijne liſtozſe de warte-
 lizatie van ſommighe Japanſche Chriſtenea die ver-
 brandt wierden hy de ſtadt Arima, ſegghende :
 Hazart beſchrijft haere martelizatie aldus &c: maer hy ver-
 haelt dit ſoo verdraept ende verkeert / dat ich mijn
 tegghen ſchryft niet en kenne / 't waer een kleyn in-
 dien hy dit alleen gheſicht hadde op ſijnen ſorten en-
 de barbaariſchen ſtel / maer hy verſwijghet ofte ver-
 hoort al wat hem goet dunckt.

Ich ſegge booz eerst fol. 135. dat 'er in deſe mar-
 telle twintich duyſent Chriſtenea zijn tegghenwooz-
 digh gheweſt / 't ſchijnt dat Arendt hier aen twiſfelt /
 ſegghende : 't was toenmael doode weerdigh een Chriſten
 te zijn, ergo / meent hy / ten kan niet weſen dat 'er
 ſoo menighe Chriſtenea ſouden hebben duiben ver-
 ſchijnen : Maer den goeden ſubben hadde vergeten /
 ofte wel / niet gheleſen 't ghene ich ſegge fol. 145.
 uyt Nicolaus Trigautius, ende uyt het leven van Caro-
 lus Spinola van ooghtlycke gheruyghen beſchreuen /
 dat 'er in de martelle van deſen kloecken helt / ſes
 jaeren daer naer / dertich duyſent Chriſtenea tegen-
 woordigh waren / ende dat onder den keiſer Xogun-
 ſama, die ongelijckelijck wzeder was als Daifufama,
 onder den welken de hoorzende martelaren ver-
 brandt wierden : Ich be... dat dit ongheloof-
 lijck ſou zyn / indien het Geu... den geweeſt / wāt
 getijck een treffelijck Heberlanſch Prins / die in Ja-
 ponien, Carolus Spinola hadde ſien branden / eens aen
 ſommige pzedikantē in Hollant herweten heeft / een
 afgeſtokē mudezaert alle / ſepde hy / waer gende gh /
 om alle de Geuſche pzedikanten haer gheloof te doe
 het 3

verloochenen; Doch die twintich en dertigh by-
sent waren oprechte Christenen/ die niet alleen de
doode niet en vreesden/maer ter contrarie sich den-
gaens van selfs offerden om booz Christo te ster-
ben/ soo als men in 't verbolgh van myne hystorie
kan lesen.

Ich verhaele ten tweeden hoe Leo Cayemon klem
op het stropen-dack van 't huysken binnen 'twelck
hy moeste verbrandt worden / niemant seght Arendt
Weet hoe hy hier op geraeckte: Wat kindertwerck
is dit? of het is waer / ofte niet? soo niet? toont
dat het valsch is / soo ja? denckt dat hy booz een
leeder daer op ghestant is. Doch hier van ghe-
noegh/ want de verstandighe souden ons upre-
chen/ indien wy soo een kindertlyck uytroepen van
Arendt hoorder beantwoozden.

Ten derden: Ick stelle booz/ de redenninghe die
den boozseiden Leo Cayemon tot de omstaende Chri-
stenen heeft ghedaen/ ende van sommighe daer te-
ghenwoozdich wiert aenghereckent; dese reden-
ninghe heeft Arendt in de booznaemste omstaendigheden
verkort/ als te weten/ dat'er buyten het Catholische
gheloof gheen salicheyt is; dat de ghene die dese religie
vervolghen, ten uystersten daghe sullen verdoemt worden:
Dat het lijden der martelaeren kort ende tijdelijck is, maer
het lijden der vervolghers eeuwich.

Ten vierden/ sprekke ick van een wereltlich Chri-
sten met naeme Gaspar die daer oock reghentwooz-
digh/ ende opper-Prefect der Sodaliteyt was/ Arendt en
wist niet waer dit woozden / opper-prefect en
vass was / wat dan ghedaen? hy maecht van desen
Gaspar een Jesuitch gesach-hebber: recht den nagel op
't hoost ghesloopt/ want Gaspar en was gheen Jesuitch
noch gesach-hebber (wie schoon gemaeckt woort
te ghebruycken) ⁱⁿ ^{der} ^{versta} ^{en} ^{bu} ^{ten}.

Ten vijfden maect ick ghetwagh van eene selve
re dochter met naeme Magdalena, die / ghelijck ick
segge/ fol, 135. verbonden aen Godt met belofte van
suuyrheydt, ofte gheeste'ijcke dochter was / dese om-
standicheyde gaet Arendt sijnijens booz by. ^{op} ^{stare} ^{oock}

oock ober de woorden van Martha die se tot haer kindken seyde: Mijn kindt siet na den Hemel, o mijn kint siet na den Hemel.

Wel/ seyd hy ten lesten: Ick hebbe kortelijck op het papier gesiet/ 'ighene Hazart met vele omstandigheden van woorden nae zaeken/ doet. Stet datghe dit niet meer en doet / Arent, want / 't is wat anders den siel te verkozten (daer ghy niet bequaem toe en zijt) en wat anders merckelijcke omstanden van d' historien af snijden.

fol. 179. Verhaelt Arent wijdloopigh de doot van den Japanschen Keeser Taycolama, maer en rept niet een woort van onsen P. Rodrigues die by hem op sijn doot-bedde quam / om met hem te handelen van sijn conscientie ende eentwighe saligheyt: r'en is maer eene vzaeghe/ goede man / uyt wat reden ghy dit hebt verweghen / daer ghe nochtans alle de andere omstandigheden hebt aengheteckent?

Fol. 233. Verhaelt hy hoe onsen Carolus Spinola verhandt wiert/ maer en spreekt niet een woort van sijn langhdurighen ende ellendighen kercker die van P. Joannes Baptista Porro in eenen brief geschreven uyt Japonien naer Milanen op den 1. Februa-rij 1623. ende van my fol. 143. beschreven wort. Is dit de bloedige vervolginghe van alle Roomsche gesinde naectelijck ontdecken gelijck gy belooft hadt Ick scheidde hier af/ want ick heb hier van soo overbloedige stoffe dat ick eenen heelen boeck hiermede soude vervullen.